

DEKRET
z dnia 5 października 1955 r.

**o odpowiedzialności materialnej żołnierzy za szkody wyrządzone
jednostce wojskowej**

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1955 r. Nr 40, poz. 247, z 1967 r. Nr 44, poz. 220, z 1974 r. Nr 24, poz. 142, z 1999 r. Nr 53, poz. 548.

Art. 1.

Żołnierz ponosi odpowiedzialność materialną za szkodę wyrządzoną jednostce wojskowej ze swej winy według zasad niniejszego dekretu.

Art. 2.

1. Żołnierz ponosi odpowiedzialność materialną według zasad niniejszego dekretu również za szkodę wyrządzoną przedsiębiorstwu podległemu Ministrowi Obrony Narodowej, jeżeli pełni służbę w tym przedsiębiorstwie, albo zakładowi pracy, jeżeli jednostka wojskowa, w której żołnierz pełni służbę, wykonuje w tym zakładzie prace potrzebne dla celów obrony Państwa lub realizacji narodowych planów gospodarczych.
2. Przepisy dekretu stosuje się również do roszczeń zwrotnych przysługujących jednostce wojskowej lub przedsiębiorstwu wymienionemu w ust. 1 w stosunku do żołnierza, który wyrządził szkodę osobie trzeciej.

Art. 3.

Jeżeli szkodę wyrządziło kilku żołnierzy wspólnie, każdy z nich odpowiada w takim stopniu, w jakim przyczynił się do wyrządzenia szkody; w razie niemożności ustalenia stopnia każdy odpowiada w równej części.

Art. 4.

1. Odszkodowanie nie może przekraczać wysokości trzymiesięcznego uposażenia żołnierza.
2. Przez uposażenie rozumie się uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym bez dodatku rodzinnego, pobrane przez żołnierza w miesiącu ujawnienia szkody, a jeżeli szkoda została ujawniona po zwolnieniu żołnierza ze służby - ostatnio pobierane przez niego w wojsku uposażenie. Jeżeli żołnierz otrzymuje inne dodatkowe wynagrodzenie lub premie o charakterze stałym, do uposażenia jego wlicza się to wynagrodzenie oraz premie w wysokości przeciętnej z ostatnich trzech miesięcy przed ujawnieniem szkody lub zwolnieniem ze służby.

Art. 5.

1. Odpowiedzialność za szkody polegające na utracie powierzonego mienia ponosi w pełnym rozmiarze żołnierz, który pełni czynności magazyniera lub kasjera (płatnika) albo któremu mienie zostało bezpośrednio powierzone celem ochrony, przechowania, przewozu, wpłaty, doręczenia lub dla dokonania innej określonej czynności albo do użytku.
2. Żołnierz, któremu mienie zostało powierzone, odpowiada za szkodę w tym mieniu, jeżeli nie udowodni, że wynikała wskutek okoliczności, którym nie mógł zapobiec mimo dołożenia szczególnej staranności, jakiej wymaga zajmowane przez niego stanowisko służbowe albo rodzaj wykonywanej czynności.

Art. 6.

Odpowiedzialność za szkodę ponosi w pełnym rozmiarze również żołnierz, który wyrządził szkodę czynem przestępnym.

Art. 7.

1. W razie powstania szkody organ wojskowy ustala w drodze postępowania wyjaśniającego przyczynę i wysokość szkody oraz osobę odpowiedzialną za szkodę.
2. W toku postępowania wyjaśniającego organ wojskowy może wzywać osoby, które uważa za odpowiedzialne za szkodę, oraz świadków i biegłych do stawienia i złożenia wyjaśnień, zeznań lub opinii na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu administracyjnym.

Art. 8.

1. Jeżeli okoliczności wyrządzenia szkody nie budzą wątpliwości, a osoba odpowiedzialna za szkodę uiszcza niezwłocznie odszkodowanie, można ograniczyć postępowanie do ustalenia wysokości szkody.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również w przypadku, gdy żołnierz odpowiedzialny za szkodę złożył zobowiązanie na premie do zapłaty odszkodowania w ustalonym terminie, a wysokość szkody nie przekracza kwoty 500 zł.
3. Minister Obrony Narodowej może podwyższyć lub obniżyć wysokość kwoty określonej w ust. 2.

Art. 9.

1. W stosunku do żołnierza odpowiedzialnego za szkodę właściwy organ wojskowy wydaje orzeczenie o odszkodowaniu.
2. Orzeczenie można wydać, chociażby żołnierz w chwili wydania orzeczenia nie pozostawał już w czynnej służbie wojskowej.
3. W przypadkach określonych w art. 8 nie wydaje się orzeczenia o odszkodowaniu.
4. Organ wojskowy może odstąpić od wydania orzeczenia o odszkodowaniu i skierować sprawę na drogę sądową, jeżeli uzna to za celowe ze względu na zawile okoliczności sprawy, współudział w wyrządzeniu szkody osób nie będących żołnierzami albo z innych przyczyn.

Art. 10.

1. Orzeczenie o odszkodowaniu powinno zawierać uzasadnienie i pouczenie o terminie i trybie złożenia odwołania.
2. Od orzeczenia o odszkodowaniu przysługuje żołnierzowi prawo wniesienia odwołania do właściwego organu wojskowego (art. 17) w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.
3. Orzeczenie wydane na skutek odwołania jest ostateczne.

Art. 11.

Prawomocne orzeczenie o odszkodowaniu zaopatrzone klauzulą wykonalności przez właściwy organ wojskowy stanowi tytuł wykonawczy do dokonywania potrąceń z uposażenia w trybie określonym w przepisach o potrąceniach z uposażenia żołnierzy oraz do egzekucji z wynagrodzenia za pracę lub z innego majątku w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych lub egzekucji sądowej.

Art. 12.

W razie niewykonania w terminie zobowiązania złożonego na piśmie (art. 8 ust. 2) zobowiązanie to zostaje zaopatrzone klauzulą wykonalności przez właściwy organ wojskowy i stanowi tytuł wykonawczy do dokonywania potrąceń i do egzekucji określonych w art. 11.

Art. 13.

1. Należność z tytułu odpowiedzialności za szkodę podlega umorzeniu, gdy jest nieściągalna lub uległa przedawnieniu.
2. Należność z tytułu odpowiedzialności za szkodę może być umorzona, jeżeli koszty związane z dochodzeniem roszczenia przewyższają tę należność.
3. Należność z tytułu odpowiedzialności za szkodę może być w całości lub w części umorzona, jeżeli dochodzenie należności nie byłoby celowe ze względu na szczególne okoliczności, w których szkoda została wyrządzona, albo ze względu na warunki osobiste, rodzinne lub materialne osoby odpowiedzialnej za szkodę.
4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się również wtedy, gdy został już wydany tytuł wykonawczy.

Art. 14.

1. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia ujawnienia szkody, a jeżeli szkoda została ujawniona po zwolnieniu żołnierza ze służby - z upływem roku od dnia jego zwolnienia.
2. W każdym razie roszczenie ulega przedawnieniu z upływem lat 3 od dnia wyrządzenia szkody.
3. W razie wyrządzenia szkody osobie trzeciej (art. 2 ust. 2) terminy określone w ust. 1 i 2 liczą się od dnia zaspokojenia roszczenia tej osoby.
4. Jeżeli szkoda została wyrządzona czynem przestępnym, stosuje się terminy przedawnienia przewidziane w prawie cywilnym.

Art. 15.

1. Przepisy dekretu stosuje się również do dochodzenia od żołnierza zwrotu nienależnego świadczenia pieniężnego otrzymanego przez niego od jednostki wojskowej lub przedsiębiorstwa podległego Ministrowi Obrony Narodowej, w którym pełni służbę, chociażby świadczenie to zostało już przez niego zużyte.
2. Żołnierz obowiązany jest do zwrotu nienależnego świadczenia tylko do wysokości jednomiesięcznego uposażenia (art. 4 ust. 2) i wyłącznie w czasie pozostawania w czynnej służbie wojskowej.
3. Jeżeli żołnierz przyjmując nienależne świadczenie pieniężne wiedział, że mu się ono nie należy, obowiązany jest do jego zwrotu w pełnej wysokości bez względu na to, czy pozostaje w czynnej służbie wojskowej, czy też został już z tej służby zwolniony.
4. Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia pieniężnego przedawnia się z upływem roku od dnia otrzymania świadczenia, a jeżeli w tym czasie ujawniono, że wypłacone świadczenie jest nienależne - z upływem sześciu miesięcy od dnia ujawnienia tej okoliczności. W przypadku wymienionym w ust. 3 stosuje się terminy przedawnienia przewidziane w prawie cywilnym.

Art. 16.

1. Przepisy dekretu nie naruszają uprawnień kontroli państwowej do wydawania orzeczeń o odszkodowaniu.
2. Czyn wyrządzający szkodę przez naruszenie przepisów finansowych lub gospodarczych stanowi podstawę do wydania tylko jednego orzeczenia o odszkodowaniu w trybie przewidzianym bądź przez przepisy o kontroli państwowej, bądź przez przepisy niniejszego dekretu.

Art. 17.

Minister Obrony Narodowej określi właściwe organy wojskowe, zasady postępowania wyjaśniającego i tryb postępowania w sprawach wydawania orzeczeń o odszkodowaniu, wnoszenia odwołań od tych orzeczeń, nadawania klauzuli wykonalności oraz umarzania należności z tytułu szkód.

art. 18 skreślony

art. 19 skreślony

Art. 20.

1. Do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie dekretu, a nie zakończonych prawomocnym zarządzeniem o wynagrodzeniu szkody lub prawomocnym wyrokiem sądowym, stosuje się przepisy dekretu.
2. Prawomocne zarządzenia o wynagrodzeniu szkody i prawomocne wyroki sądowe zapadłe przed dniem wejścia dekretu w życie pozostają w mocy. Jeżeli orzeczenia te nie dotyczą osób odpowiedzialnych za szkody w pełnym rozmiarze (art. 5, 6 i 15 ust. 3), należności z tych tytułów ulegają zmniejszeniu do wysokości określonej w art. 4 ust. 1 lub w art. 15 ust. 2; należności ściągnięte przed wejściem w życie dekretu a przekraczające tę wysokość nie podlegają zwrotowi.

Art. 21.

Określone w art. 14 ust. 1 i w art. 15 ust. 4 terminy przedawnienia roszczeń o wynagrodzenie szkód ujawnionych przed dniem wejścia dekretu w życie liczą się od tego dnia.

Art. 22.

1. Traci moc ustawa z dnia 17 czerwca 1948 r. o odpowiedzialności i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku wojskowym (Dz.U. z 1948 r. Nr 36, poz. 246 i z 1950 r. Nr 20, poz. 169).
2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie dekretu zachowują moc dotychczasowe wykonawcze przepisy, jeżeli nie są sprzeczne z dekretem.

Art. 23.

Dekret wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1955 r.